

De zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en de mediërende rol van opvoeding

Suzanne J. Witjens
Universiteit Utrecht

Eindversie

Master's thesis (201600201)

Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen

29 mei 2020

Masterprogramma: Clinical Child, Family and Education Studies (Orthopedagogiek)

Auteur: S. J. Witjens (6414168)

1ste beoordelaar: H. Mulder

2de beoordelaar: O. Oudgenoeg-Paz

Aantal woorden: 4491

Voorwoord

Dit is de Masterthesis: de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en de mediërende rol van opvoeding. Deze thesis is geschreven in het kader van de studie Clinical Child, Family and Education Studies aan de Universiteit Utrecht. Deze studie is onderdeel van ‘The Toddler self-control study’, een samenwerking met de Bar Ilan universiteit in Israël. Ik ben dankbaar dat ik de data van deze studie mocht gebruiken. Ook wil ik de participanten bedanken omdat zij deze studie mogelijk hebben gemaakt.

Vervolgens wil ik mijn thesis begeleider Hanna Mulder bedanken voor haar begeleiding bij het schrijven van mijn thesis en het beantwoorden van mijn vragen. Alle hulp en feedback hebben me verder geholpen en bijgedragen aan het eindresultaat. Ook wil ik mijn medestudent Devi Vandiest bedanken. Het was fijn om elkaar extra feedback te geven en samen het coderen te leren. Ten slotte wil ik Irene Sloeserwijn bedanken voor de hulp bij het coderen van alle filmpjes.

Suzanne Witjens

Utrecht, 27 mei 2020

Samenvatting

Uit eerder onderzoek blijkt dat een lage zelfcontrole in de kindertijd tot verschillende problemen in het latere leven kan zorgen en dat ouderlijke zelfcontrole en opvoeding factoren zijn die van invloed zijn op de zelfcontrole van kinderen. Het doel van deze studie was om te onderzoeken of er een verband is tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en welke rol de manier van disciplineren in dit verband speelt. Deze studie is onderdeel van een cross-sectioneel onderzoek met één meetmoment. Er hebben 30 peuters met diens ouders deelgenomen. De ouderlijke zelfcontrole is gemeten aan de hand van de Parent trait self-control questionnaire en de manier van disciplineren aan de hand van de twee opvoedschalen positieve en negatieve discipline van de CECPAQ. De zelfcontrole van peuters is gemeten met behulp van een wachttaak. Het verband tussen deze variabelen is onderzocht met behulp van een logistische regressieanalyse met mediatie. Er bleek geen positief verband te bestaan tussen ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters en geen negatief verband tussen ouderlijke zelfcontrole en de manier van disciplineren. Ook bleek er geen positief verband te bestaan tussen positieve discipline en de zelfcontrole van peuters en geen negatief verband tussen negatieve discipline en de zelfcontrole van peuters. De manier van disciplineren speelde geen mediërende rol. Bij het interpreteren van de resultaten moet rekening worden gehouden met de kleine steekproef van deze studie. Daarom wordt vervolgonderzoek aangeraden.

Zoekwoorden: ouderlijke zelfcontrole, zelfcontrole van peuters, positieve discipline, negatieve discipline

Abstract

Previous research shows that low childhood self-control can lead to various problems later in life and that parental self-control and parenting are factors that influence children's self-control. The aim of this study was to investigate whether there is a relationship between the self-control of toddlers at 30 months and parental self-control and the role of disciplining in this relationship. This study is part of a cross-sectional study with one measurement wave. In total, 30 toddlers and their parents participated. Parental self-control was measured by the Parent trait self-control questionnaire and the way of disciplining was measured by the two parenting scales positive and negative discipline of the CECPAQ. Toddlers' self-control was measured by a waiting task. The relationship between these variables has been investigated using a logistic regression analysis with mediation. There was no positive relationship found between parental self-control and toddlers' self-control and no negative relationship between parental self-control and the way of disciplining. Moreover, no positive relationship was found between positive discipline and toddlers' self-control and no negative relationship between negative discipline and toddlers' self-control. Discipline did not play a mediating role. The small sample size of this study should be taken into account when interpreting the results. Therefore, follow-up research is recommended.

Keywords: parental self-control, self-control of toddlers, positive discipline, negative discipline

Zelfcontrole van Peuters en diens Ouders

Zelfcontrole is het vermogen om jezelf ervan te weerhouden om impulsief te handelen bijvoorbeeld met behulp van verschillende strategieën en gedrag (Hofmann, Friese, & Strack, 2009). Impulsief handelen zorgt er in sommige situaties voor dat er wordt toegegeven aan verleiding, wat vaak een onmiddellijke beloning op de korte termijn geeft. Zelfcontrole ontwikkelt al tijdens de voorschoolse jaren en blijft zich nog vele jaren daarna door ontwikkelen (Kopp, 1982; Manfra, Davis, Ducenne, & Winsler, 2014). Een deel van tweejarige kinderen heeft al zelfcontrole laten zien bij een wachttaak. De wachttaak houdt in dat kinderen voor een beperkte tijd moeten proberen om een beloning die voor hen ligt, niet aan te raken (Vaughn, Kopp, Krakow, Johnson, & Schwartz, 1986). Samenvattend is zelfcontrole jezelf weerhouden van het toegeven aan verleiding met behulp van verschillende strategieën en gedrag voor een beter resultaat op de lange termijn, zoals niet ongezond eten en daardoor afvallen (Bridgett, Burt, Edwards, & Deater-Deckard, 2015).

Een lage zelfcontrole in de kindertijd is een voorspeller van problemen in het latere leven, zoals financiële, justitiële en gezondheidsproblemen (Duckworth, Tsukayama, & Geier, 2010; Moffitt et al., 2011; Schlam, Wilson, Shoda, Mischel, & Ayduk, 2013). Omdat zelfcontrole in de kindertijd hier een belangrijke voorspeller van is en omdat er nauwelijks onderzoek is gedaan naar zelfcontrole bij het hele jonge kind, is het relevant om erachter te komen wat invloed heeft op de ontwikkeling van zelfcontrole bij jonge kinderen (Moffitt et al., 2011; Mulder, van Ravenswaaij, Verhagen, Moerbeek, & Leseman, 2019; Schlam et al., 2013; Wilson, Lengua, Tininenko, Taylor, & Trancik, 2009). Met deze kennis kunnen de beïnvloedende factoren en daarmee de ontwikkeling van zelfcontrole, worden geoptimaliseerd. Dit kan toekomstige problemen voorkomen. Het doel van deze studie is om te onderzoeken of er een verband is tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en de zelfcontrole van diens ouders en opvoeding.

Uit onderzoek van Beaver, Ratchford, en Ferguson (2009) blijkt dat zelfcontrole deels genetisch bepaald wordt. Echter wordt er benadrukt dat genen de zelfcontrole maar voor 50% verklaren en dat de andere 50% verklaard wordt door omgevingsfactoren (Beaver et al., 2009; Reiss, Neiderhiser, Hetherington, & Plomin, 2000; Rutter, 2006). Ouderlijke zelfcontrole strategieën, gedrag en opvoeding zijn voorbeelden van omgevingsfactoren.

Eerst wordt er ingegaan op zelfcontrole strategieën en gedrag wat ouders toepassen. Uit onderzoek van Bridgett, Burt, Laake, en Oddi (2013) naar zelfregulatie van moeders blijkt dat een hoge zelfregulatie een voorspeller is voor een minder chaotische thuisomgeving. Een lagere zelfregulatie van moeders en een chaotische thuisomgeving blijken een negatief effect

te hebben op de emoties van baby's van 4 maanden. Verhoogde negatieve emoties van jonge kinderen kan de ontwikkeling van zelfregulatie in gevaar brengen (Bridgett et al., 2009). Beperkingen van deze studie zijn dat zelfcontrole slechts een onderdeel is van zelfregulatie en alleen moeders zijn onderzocht (Bridgett et al., 2013). Daarom is het van belang om specifiek de zelfcontrole bij moeders en vaders te onderzoeken. Dit verband tussen ouderlijke en kinderlijke zelfcontrole door omgevingsfactoren blijkt ook uit het onderzoek van Bridgett et al. (2011): een hogere zelfcontrole van moeders draagt gemiddeld namelijk rechtstreeks bij aan een hogere zelfcontrole van diens peuters. De hogere zelfcontrole van moeders draagt tevens indirect bij aan een hogere zelfcontrole van diens peuters, doordat meer tijd besteed wordt aan moeder-kind activiteiten (zoals spelen, lezen). Het onderzoek van LeCuyer en Houck (2006) toont aan dat hoe meer zelfcontrole strategieën zoals actief afleiden moeders toepassen bij kinderen van 12 maanden, hoe hoger de zelfcontrole van deze kinderen gemiddeld op de leeftijd van 5 jaar is. Ook uit de wachttaak van het onderzoek van Putnam, Spritz, en Stifter (2002) blijkt dat peuters van 30 maanden gemiddeld eerder slagen op de taak wanneer hun moeders dergelijke strategieën toepassen. Kinderen leren onder andere door sociaal leren, waarin zij hun ouders nadoen. Hierdoor kunnen zelfcontrole, bijbehorende strategieën en gedrag elkaar beïnvloeden (LeCuyer & Houck, 2006; Putnam et al., 2002).

Een andere omgevingsfactor is de opvoeding die ouders aan hun kinderen geven. Uit het onderzoek van Nofziger (2008) blijkt dat zelfcontrole van moeders van kinderen van 6 jaar en ouder, de manier van straffen beïnvloedt. Zo kiezen moeders met lage zelfcontrole gemiddeld eerder voor verbale en fysieke straf en psychologische controle (negatieve discipline), terwijl moeders met een hoge zelfcontrole gemiddeld eerder kiezen voor uitleggen waarom bepaald gedrag ongewenst is in combinatie met prijzen (positieve discipline; Nofziger, 2008; Verhoeven, Deković, Bodden, & van Baar, 2017). Dit kan komen omdat er voor positieve discipline meer zelfcontrole nodig is van moeders en dat negatieve discipline een 'snellere oplossing' voor het probleem geeft dan het gebruik van positieve discipline. Daarnaast houden moeders met een hogere zelfcontrole gemiddeld meer toezicht op diens kinderen dan moeders met een lagere zelfcontrole (Nofziger, 2008). Meer toezicht en positieve discipline hebben een positieve invloed op de mate van zelfcontrole bij het kind (Bridgett et al., 2015; Nofziger, 2008). Wanneer opvoedaspecten een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van zelfcontrole, is het maatschappelijk relevant ouders van kinderen met een lage zelfcontrole hierover te informeren en mogelijk zelfs in te trainen (Bridgett et al., 2015; Finkenauer, Engels, & Baumeister, 2010; Nofziger, 2008).

De huidige studie draagt bij aan inzichten over de zelfcontrole van hele jonge kinderen in relatie met zowel de ouderlijke zelfcontrole als opvoeding. Hier is nog weinig onderzoek naar gedaan. Tevens draagt de huidige studie bij aan inzichten voor eventuele oudertraining om toekomstige problemen bij de kinderen te voorkomen. Het doel van deze cross-sectionele studie is om te onderzoeken of er een verband is tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en welke rol opvoeding in dit verband speelt. Dit is een 'mixed methods' studie waarbij vragenlijsten (ouderlijke zelfrapportage) en gedragsobservaties van het kind gebruikt zijn. In deze studie wordt specifiek binnen de opvoeding gekeken naar opvoedaspecten van positieve en negatieve discipline. Er is gekozen voor deze opvoedaspecten aangezien er wordt verwacht dat ouderlijke zelfcontrole samenhangt met de manier van disciplineren (Nofziger, 2008).

De onderzoeksvraag van deze studie luidt: is er een verband tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en wat is de mediërende rol van opvoeding hierin? Deze vraag wordt uitgesplitst in drie deelvragen. De eerste deelvraag luidt: is er een verband tussen ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters? Allereerst wordt er door de genetische component (Beaver et al., 2009) en sociaal leren en imiteren van gedrag en strategieën van ouders (LeCuyer & Houck, 2006; Putnam et al., 2002) een direct effect verwacht van de ouderlijke zelfcontrole op de zelfcontrole van peuters die zij zelfstandig laten zien. Deze aanname resulteert in de eerste hypothese: ouders leren hun peuters zelfcontrole aan door middel van tonen van eigen toegepaste strategieën en gedrag (LeCuyer & Houck, 2006; Putnam et al., 2002).

Vervolgens wordt er ingegaan op de manier waarop de zelfcontrole van ouders in verband staat met de twee opvoedaspecten. De tweede deelvraag luidt: is er een verband tussen ouderlijke zelfcontrole en het gebruik van positieve of negatieve discipline van ouders? Er wordt in deze studie verwacht dat ouders met een hogere mate van zelfcontrole, meer positieve discipline gebruiken in de opvoeding en ouders met een lagere mate van zelfcontrole, meer negatieve discipline gebruiken (Nofziger, 2008). Hieruit volgt de tweede hypothese: ouderlijke zelfcontrole staat in verband met de positieve en negatieve discipline die ouders in de opvoeding aan diens peuters meegeven.

Ten slotte wordt er in deze studie gekeken naar het verband tussen de twee opvoedaspecten en de zelfcontrole van de peuters. De laatste deelvraag luidt: is er een verband tussen de manier van disciplineren en de zelfcontrole van peuters? Hieruit volgt de derde hypothese: de opvoedaspecten positieve en negatieve discipline spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van zelfcontrole bij peuters die zij zelfstandig laten zien (Finkenauer et

al., 2010). Hierin wordt verwacht dat positieve discipline positief samenhangt met de ontwikkeling van zelfcontrole bij peuters en negatieve discipline negatief samenhangt met de ontwikkeling van zelfcontrole bij peuters (Finkenauer et al., 2010; Hay, 2006). Er wordt tevens een mediatie verwacht waarin de zelfcontrole van ouders een direct effect heeft op de zelfcontrole van peuters en waarin er een indirect effect is op de mediator (twee opvoedaspecten). De laatste hypothese luidt: de ouderlijke zelfcontrole staat in verband met de twee opvoedaspecten en de twee opvoedaspecten staan in verband met de zelfcontrole van peuters (Field, 2018).

Methode

Participanten

Aan deze studie namen 30 participanten deel. Deze participanten zijn zich typisch ontwikkelende peuters en diens ouder(s) uit Nederland. De peuters hebben een gemiddelde leeftijd van 31.23 maanden ($SD = 1.33$; range 30 tot 34 maanden) waarvan 53.3% jongens. Van de ouders die meekwamen naar het lab waren 80.0% moeders. 90.0% van de ouders (1 gegeven mist) en 73.3% van hun partners (3 gegevens missen) hebben hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) afgerond. In 90.0% van de gezinnen (1 gegeven mist) wordt thuis Nederlands gesproken. Ouders zijn geworven aan de hand van een gemakssteekproef en geïnformeerd middels een brochure en een informatiebrief en hebben getekend voor de deelname van hun kind.

Procedure

Deze studie was onderdeel van 'The Toddler self-control study'. Dit cross-sectioneel onderzoek met één meetmoment was een samenwerking met de Bar Ilan universiteit in Israël. De huidige studie was een kwantitatief, vergelijkend en verklarend onderzoek. Met peuters en diens ouder(s) zijn afspraken gemaakt om een reeks taken uit te voeren, namelijk een selectieve aandachtstaak, een ruimtelijke werkgeheugentaak, een verbale werkgeheugentaak, de wachttaak voor de peuters en een zelfcontroletaak voor peuters met ouder(s). Ouder(s) hebben voor, tijdens en na deze sessie vragenlijsten ingevuld over hun eigen zelfcontrole, de zelfcontrole van diens kind en over de opvoeding. Uit deze testbatterij en vragenlijsten wordt in deze studie gerapporteerd over de wachttaak (Kochanska, Murray, & Harlan, 2000; Mulder et al., 2019), de Parent trait self-control questionnaire (Tangney, Baumeister, & Boone, 2008) en de Comprehensive Early Childhood PARENTING Questionnaire (CECPAQ; Verhoeven, van Baar, Deković, & Bodden, 2010). De taken werden uitgevoerd door uitgebreid opgeleide onderzoeksassistenten. Voor de testbatterij werden de peuters en diens ouders uitgenodigd in

het lab. Hier werd de testbatterij uitgevoerd in een rustige kamer met zo min mogelijk stimuli. Dit onderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie. Daarnaast hebben ouders actieve 'informed consent' gegeven.

Meetinstrumenten

Ten eerste wordt er ingegaan op de wachttaak (Kochanska et al., 2000; Mulder et al., 2019). In deze taak kan de zelfcontrole van peuters worden geobserveerd. De wachttaak is een opdracht die de peuters hebben uitgevoerd aan het einde van de testbatterij. De onderzoeksassistent gaf de peuter een ingepakt cadeautje en zei vervolgens dat ze nog even wat moest invullen met de ouder(s). Ze zei hierbij tegen de peuter dat hij/zij moest proberen te wachten met het aanraken van het cadeautje. Hierna werd het cadeautje voor de peuter gelegd op 25 cm afstand en ging de minuut in waarin de peuter moest proberen om het cadeautje niet aan te raken. Tijdens het wachten keken de ouder(s) en de onderzoeksassistent niet naar de peuter. Na afloop kreeg de peuter altijd positieve feedback, ongeacht of ze op de wachttaak slaagden of faalden. De wachttaak werd gefilmd en later werden deze filmpjes bekeken en gecodeerd met behulp van het video codeer- en analyseprogramma Mangold Interact. Bij het coderen werd specifiek gekeken of de peuter het cadeautje aanraakte (falen op de wachttaak) of niet aanraakte (slagen op de wachttaak).

Vervolgens wordt er ingegaan op de Parent trait self-control questionnaire (Tangney et al., 2008). Deze vragenlijst werd gebruikt om een beeld te krijgen van de zelfcontrole van ouders. De vragenlijst bestaat uit 13 items. De vragen die werden gesteld in deze vragenlijst gaan over de mate waarin ouders hun impulsen kunnen controleren. Een voorbeelditem is: ik kan verleidingen goed weerstaan. Op een 5-punts Likertschaal gaven ouders aan of de stelling op hen van toepassing was, lopend van 1 = helemaal niet tot 5 = helemaal wel. Voor de interne consistentie van de items is een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat de Parent trait self-control questionnaire een hoge betrouwbaarheid had, *Cronbachs* $\alpha = .80$ (Field, 2018). Er is geen COTAN-beoordeling van deze vragenlijst maar deze scoorde goed op psychometrie en implementatie (Tangney et al., 2008).

Ten slotte wordt er ingegaan op de CECPAQ (Verhoeven et al., 2010). Deze vragenlijst is ontwikkeld om het opvoedgedrag van ouders naar hun kind van 1 tot 5 jaar te beoordelen. De CECPAQ is onderverdeeld in vijf opvoedaspecten waarin voor deze studie naar twee opvoedaspecten werd gekeken, namelijk positieve discipline en negatieve discipline. De CECPAQ bestaat uit 54 items, waarbij elk item een opvoedingssituatie of gedrag beschrijft (Verhoeven et al., 2010; Verhoeven et al., 2017). Elk opvoedaspect van de CECPAQ heeft 12 tot 13 items, behalve positieve discipline. Deze bestaat uit vier items. Op

een 6-punts Likertschaal gaven ouders de frequentie van het gedrag aan, lopend van 1 = nooit tot 6 = altijd. Itemvoorbeelden zijn: ik leg mijn kind uit waarom bepaalde regels gevolgd moeten worden (positieve discipline) en als mijn kind ongehoorzaam is, word ik boos en verhef ik mijn stem (negatieve discipline). De CECPAQ heeft een goede betrouwbaarheid (Verhoeven et al., 2010; Verhoeven et al., 2017). Voor deze vragenlijst zijn er twee betrouwbaarheidsanalyses uitgevoerd voor beide opvoedaspecten. Hieruit bleek dat het opvoedaspect positieve discipline een hoge betrouwbaarheid had, *Cronbachs* $\alpha = .77$. Het opvoedaspect negatieve discipline had een matige betrouwbaarheid, *Cronbachs* $\alpha = .56$ (Field, 2018). De betrouwbaarheidsanalyse gaf echter aan dat het verwijderen van bepaalde items niet tot een hogere betrouwbaarheid leidt waardoor dit ook niet is gedaan. Ook van de CECPAQ is geen COTAN-beoordeling maar er bleek sprake van een goede temporele stabiliteit en interne consistentie voor de opvoedaspecten. De eerste aanwijzingen voor een voldoende tot goede validiteit bleken uit matig significante relaties tussen de CECPAQ en probleemgedrag bij kinderen en ouderlijke stress (Verhoeven et al., 2017).

Analyseplan

De relatie tussen zelfcontrole van ouders en de zelfcontrole van diens peuters op 30 maanden en de mediërende rol van opvoeding is onderzocht door middel van een logistische regressieanalyse. Om te onderzoeken of er een relatie bestaat tussen de zelfcontrole van ouders en de zelfcontrole van diens peuters, is het directe effect hiervan bestudeerd in de logistische regressieanalyse. Zelfcontrole van ouders is de onafhankelijke variabele en heeft een interval/ratio meetniveau. De zelfcontrole van peuters op is de afhankelijke variabele en is gemeten aan de hand van het slagen of falen op de wachttaak (nominaal/dichotoom meetniveau). Hierbij werden de uitkomsten van de wachttaak en de Parent trait self-control questionnaire aan elkaar gerelateerd. Deze meetinstrumenten lieten namelijk de manier waarop ouders hun eigen zelfcontrole beoordelen en de zelfcontrole van de peuters zien door het slagen of falen op de wachttaak. Daarnaast is gekeken naar het indirecte effect op een derde variabele, de mediator (twee opvoedaspecten). Deze twee opvoedaspecten zijn gemeten aan de hand van de positieve en negatieve discipline schalen van de CECPAQ. Door deze logistische regressieanalyse uit te voeren, is gekeken of de onafhankelijke variabele effect had op de mediator, die vervolgens weer effect had op de afhankelijke variabele.

Om de logistische regressieanalyse uit te kunnen voeren, moest er aan een aantal assumpties voldaan worden. Door middel van het bekijken van boxplots werden er geen uitschieters gevonden waarmee aan deze assumptie werd voldaan (Field, 2018). Daarnaast mocht er geen multicollineariteit aanwezig zijn. Bij een logistische regressieanalyse is er geen

specifieke manier om dit te testen, daarom is er een lineaire regressieanalyse uitgevoerd en is er gekeken naar de Collinearity Statistics waarbij $Tolerance < 0.10$ en $VIF > 10$ duidt op multicollineariteit (Allen, Bennett, & Heritage, 2014). Er was geen multicollineariteit aanwezig en daarom werd er aan deze assumptie voldaan. Alle analyses werden uitgevoerd in IBM SPSS Statistics 25. Er is gekozen om te werken met de syntax van Hayes en Preacher (2014) en bootstrapping omdat dit werd aangeraden bij studies met een kleine steekproefomvang. Bootstrapping wordt gebruikt om de steekproevenverdeling van parameters in te schatten door nieuwe steekproeven te nemen uit de huidige steekproef (resamples). Voor de analyse zijn 5000 resamples gebruikt. Een significantieniveau van $\alpha = .05$ werd aangehouden. De indirecte mediatie effecten waren significant wanneer het betrouwbaarheidsinterval niet overlapte met 0 (Hayes & Preacher, 2014).

Resultaten

In tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken (het gemiddelde, de standaarddeviatie en de minimale en maximale scores) van de variabelen ouderlijke zelfcontrole en opvoedaspecten weergegeven. De ouderlijke zelfcontrole is gemeten met de uitkomsten op de Parent trait self-control questionnaire en de opvoedaspecten positieve en negatieve discipline met de scores op de betreffende subschalen van de CECPAQ. Zelfcontrole van de peuters is gemeten aan de hand van het slagen of falen op de wachttaak. Er is missende data van zes participanten waardoor er in tabel 1 alleen informatie van 24 participanten is meegenomen. Deze 24 peuters en diens ouder(s) hebben de wachttaak uitgevoerd en beide vragenlijsten ingevuld.

Tabel 1

Beschrijvende statistieken

	Falen op de wachttaak $n = 8$		Slagen op de wachttaak $n = 16$	
	$M (SD)$	Range	$M (SD)$	Range
Ouderlijke zelfcontrole scores	3.46(.33)	2.92-3.92	3.56(.55)	2.46-4.62
CECPAQ	5.00(.63)	4.25-6.00	5.33(.50)	4.50-6.00
Positieve Discipline				
CECPAQ	1.95(.31)	1.50-2.42	1.73(.25)	1.25-2.17
Negatieve Discipline				

In tabel 2 is de samenhang van de afhankelijke variabele (het slagen of falen op de wachttaak) met de andere variabelen te zien. Er is gebruik gemaakt van de Spearman correlatie omdat de afhankelijke variabele dichotoom is. Opvallend is dat de afhankelijke variabele met geen enkele andere variabele significant correleert. Dit betekent dat er geen samenhang is tussen het slagen of falen op de wachttaak en de ouderlijke zelfcontrole en positieve en negatieve discipline.

Tabel 2

Spearman correlaties

Variabele	1.
1. Slagen of falen op de wachttaak	-
2. Ouderlijke zelfcontrole	.02
3. Positieve Discipline	.26
4. Negatieve Discipline	-.32

Noot. * $p < .05$.

In tabel 3 is de samenhang van de continue variabelen af te lezen. Er is gebruik gemaakt van de Pearson correlatie.

Tabel 3

Pearson correlaties

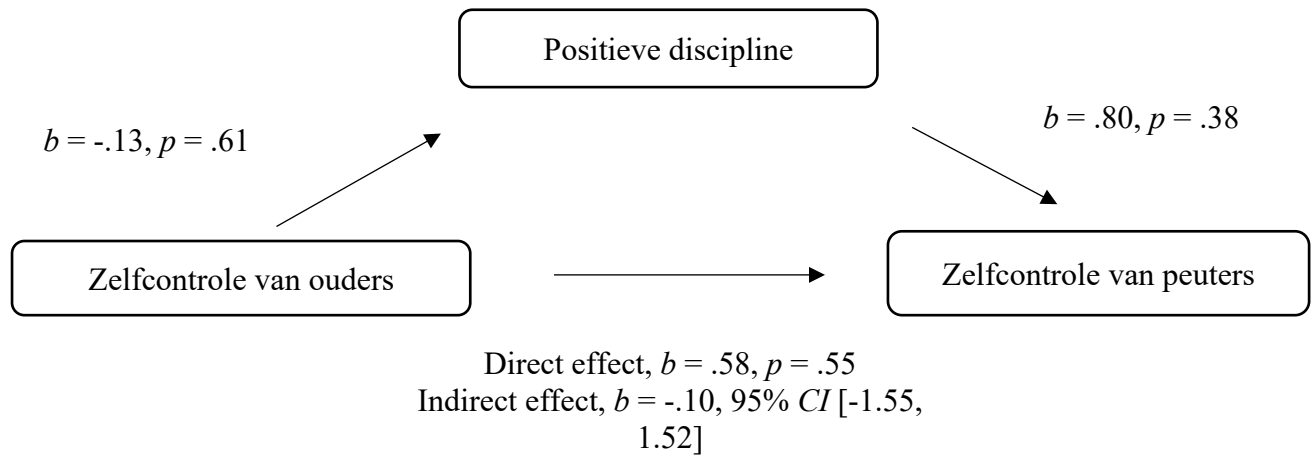
Variabele	1.	2.	3.
1. Ouderlijke zelfcontrole	-		
2. Positieve Discipline	.01	-	
3. Negatieve Discipline	-.09	-.30	-

Noot. * $p < .05$.

Opvallend is dat geen enkele continue variabele significant met elkaar correleert. Dit betekent dat er geen samenhang is tussen de ouderlijke zelfcontrole en positieve en negatieve discipline.

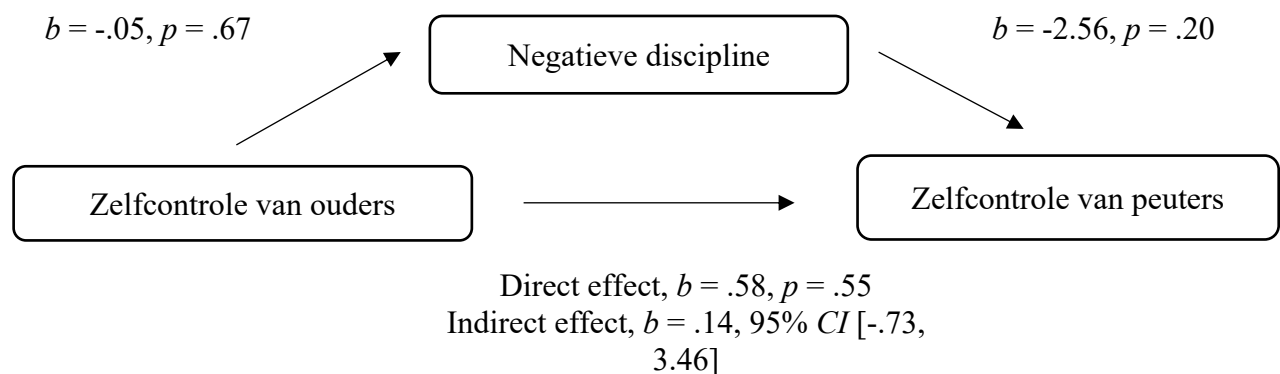
Om te onderzoeken of er een verband is tussen ouderlijke zelfcontrole en zelfcontrole van diens peuters die verklaard kan worden door positieve of negatieve discipline, is een logistische regressieanalyse met mediatie uitgevoerd met behulp van de procedures ontwikkeld door Hayes en Preacher (2014). Het model met als mediator positieve discipline wordt in Figuur 1 weergegeven. Zoals Figuur 1 weergeeft, is ouderlijke zelfcontrole niet negatief significant gerelateerd aan positieve discipline en de positieve discipline is niet positief significant gerelateerd aan de zelfcontrole van peuters. Het directe effect van ouderlijke zelfcontrole op de zelfcontrole van peuters is, $b = .58$, $SE = .97$, $p = .55$. Dit is statistisch niet significant en wil zeggen dat ouderlijke zelfcontrole niet positief gerelateerd is aan de zelfcontrole van peuters. Het indirecte effect van de positieve discipline is niet significant ($b = -.10$, $SE = 10.71$, 95% $CI [-1.55, 1.52]$). Dit betekent dat positieve discipline

niet het verband tussen ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters medieert. Er is te weinig power door de kleine steekproefgrootte, om iets over de effectgroottes te kunnen zeggen (Field, 2018).

Figuur 1. Mediatie analyse van positieve discipline.

Het model met als mediator negatieve discipline wordt in Figuur 2 weergegeven. Zoals Figuur 2 weergeeft, is ouderlijke zelfcontrole niet negatief significant gerelateerd aan negatieve discipline en de negatieve discipline is niet negatief significant gerelateerd aan de zelfcontrole van peuters. Het indirecte effect van de negatieve discipline is niet significant ($b = .14, SE = 22.34, 95\% CI [-.73, 3.46]$). Dit betekent dat negatieve discipline niet het verband tussen ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters medieert.

Figuur 2. Mediatie analyse van negatieve discipline.

Discussie

Het doel van deze studie was om te onderzoeken of er een verband is tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en welke rol opvoeding hierin speelt. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat een lage zelfcontrole in de kindertijd een belangrijke voorspeller is voor verschillende problemen in het latere leven (Moffitt et al., 2011; Schlam et

al., 2013). Echter is er nog weinig onderzoek gedaan naar zelfcontrole bij het hele jonge kind in combinatie met ouderlijke zelfcontrole en opvoeding. Vandaar dat deze studie daarop heeft gefocust. Wanneer blijkt dat ouderlijke zelfcontrole of opvoeding en de ontwikkeling van zelfcontrole van peuters met elkaar in verband staan, is het maatschappelijk relevant ouders hierover te informeren of opvoedingsadvies over te geven (Bridgett et al., 2015; Finkenauer et al., 2010; Nofziger, 2008).

Bij de eerste deelvraag: is er een verband tussen ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters?, werd er verwacht dat dit komt door de genetische component en omdat ouders hun peuters zelfcontrole aanleren door middel van het laten zien van eigen toegepaste strategieën en gedrag. In deze studie blijkt er geen positief verband te zijn tussen de ouderlijke zelfcontrole en de zelfcontrole van diens peuters. De hypothese wordt dus niet ondersteund door de onderzoeksresultaten. Deze bevinding is opvallend aangezien het de literatuur contrasteert. Echter kan het contrast met het onderzoek van Beaver et al. (2009) begrepen worden omdat zij ook genetisch onderzoek hebben uitgevoerd. In het onderzoek van Bridgett et al. (2013) wordt niet zelfcontrole maar zelfregulatie gemeten wat voor een verschil in uitkomst kan zorgen. Verder zijn er in de onderzoeken van Bridgett et al. (2011) en Bridgett et al. (2013) alleen moeders onderzocht en focust de huidige studie zich op moeders en vaders. Uit de theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) blijkt dat mannen gemiddeld een lagere zelfcontrole hebben dan vrouwen. De 20.0% vaders uit de huidige studie hebben de resultaten mogelijk beïnvloed. De kinderen uit het onderzoek van LeCuyer en Houck (2006) waren ouder, namelijk al 5 jaar en kan mogelijk de uitkomsten hebben beïnvloed aangezien zelfcontrole nog vele jaren blijft door ontwikkelen en al meer ontwikkeld is op 5 jaar dan op 30 maanden (Kopp, 1982; Manfra et al., 2014). Ook hebben deze kinderen al langer de tijd gehad om de gedragsstrategieën van diens ouders te imiteren. Ten slotte is een verschil met het onderzoek van Putnam et al. (2002) dat ouders in de huidige studie geen rol hadden in de wachttaak en de peuter zelfstandig zelfcontrole liet zien.

Bij de tweede deelvraag: is er een verband tussen ouderlijke zelfcontrole en het gebruik van positieve of negatieve discipline van ouders?, werd er verwacht dat tussen ouderlijke zelfcontrole en positieve discipline een positief verband is en tussen ouderlijke zelfcontrole en negatieve discipline een negatief verband. In de onderzoeksresultaten kwamen beide verbanden niet naar voren waardoor de hypothese niet ondersteund wordt. Opvallend was dat het verband tussen ouderlijke zelfcontrole en positieve discipline meer negatief benoemd kon worden, mits dit significant was. Deze resultaten weerspreken eerder onderzoek bij moeders (Nofziger, 2008). De huidige studie heeft geen onderscheid gemaakt tussen

vaders en moeders terwijl er 20.0% vaders participeerden. Onderzoek heeft aangetoond dat er verschil is tussen de manier van disciplineren van vaders en moeders, zo gebruikten moeders gemiddeld meer intensieve discipline (Adkison-Johnson, Terpstra, Burgos, & Payne, 2016). Dit kan de bevindingen van de huidige studie hebben beïnvloed.

Bij de laatste deelvraag: is er een verband tussen de manier van disciplineren en de zelfcontrole van peuters?, werd er verwacht dat positieve en negatieve discipline een belangrijke rol in de ontwikkeling van zelfcontrole bij peuters spelen (Finkenauer et al., 2010). In deze studie kwam naar voren dat er geen positief verband was tussen positieve discipline en de zelfcontrole van peuters en geen negatief verband tussen negatieve discipline en de zelfcontrole van peuters. De hypothese wordt niet ondersteund door de onderzoeksresultaten. Dit weerspreekt eerder onderzoek van Finkenauer et al. (2010) en Hay (2006). Verschil in bevindingen kan komen door het gebruik van verschillende meetinstrumenten. Het onderzoek van Hay (2006) gebruikt de Parental Monitoring and Discipline vragenlijst en het huidige onderzoek gebruikt de CECPAQ. Deze vragenlijsten beogen de manier van disciplineren te meten, maar de operationalisering van de variabelen kan net wat verschillen waardoor de resultaten dit mogelijk ook doen. Wellicht waren in de huidige studie ook de verwachte verbanden gevonden wanneer het dezelfde vragenlijst als Hay (2006) had gebruikt. Ten slotte werd een mediatie verwacht waarbij de ouderlijke zelfcontrole in verband staat met de twee opvoedaspecten en de twee opvoedaspecten weer in verband staan met de zelfcontrole van peuters (Field, 2018). Deze indirecte effecten werden niet gevonden bij beide opvoedaspecten. Deze hypothese wordt niet ondersteund door de onderzoeksresultaten.

Deze studie draagt bij aan nieuwe inzichten omtrent zelfcontrole bij peuters op 30 maanden in combinatie met de ouderlijke zelfcontrole en de manier van disciplineren in de opvoeding omdat hier nog weinig onderzoek naar gedaan was. Ook zijn er nauwelijks studies die gebruik hebben gemaakt van 'mixed methods'. De huidige studie focust op de ouderlijke zelfcontrole van moeders en vaders en niet alleen van moeders en meet de zelfcontrole van peuters zelfstanding dus zonder interactie met de ouder(s). Ten slotte was het gebruik van de syntax van Hayes en Preacher (2014) zeer geschikt voor een onderzoek met een kleine steekproef.

Daartegenover zijn er ook een aantal beperkingen in deze studie. Er is sprake van een kleine steekproefomvang waardoor de resultaten mogelijk minder representatief zijn voor de populatie en waardoor de studie een lage power heeft (Neuman, 2014). Vanwege de kleine steekproef had een significantieniveau van $a < .10$ aangehouden kunnen worden. Een

aanbeveling voor toekomstig onderzoek is om een grotere steekproefomvang te vergaren waarmee een hogere power bereikt wordt. Verder moet toekomstig onderzoek alert zijn op verschillen tussen vaders en moeders. Dit is in de huidige studie niet gebeurd waardoor geslacht een mogelijke factor was op het disciplineren van ouders en daarmee de resultaten kan hebben beïnvloed (Adkison-Johnson et al., 2016). Een laatste beperking van de studie was dat er relatief veel meer peuters zijn geslaagd op de wachttaak dan gefaald. Dit kan erop wijzen dat deze peuters een hoge mate van zelfcontrole hebben. 90.0% van de ouders en 73.3% van hun partners zijn hoger opgeleid. Intelligentie is erfelijk en hoger opgeleiden hebben doorgaans een hogere zelfcontrole (Deary, Johnson, & Houlihan, 2009; Meldrum, Petkovsek, Boutwell, & Young, 2017). Toekomstig onderzoek moet een meer heterogene doelgroep aantrekken waarin meer peuters een lagere mate van zelfcontrole hebben.

In conclusie zijn de belangrijkste resultaten dat er geen verband is tussen de zelfcontrole van peuters op 30 maanden en diens ouders en opvoeding in de vorm van positieve en negatieve discipline geen mediërende rol hierin speelt. Dit is een opvallend resultaat en weerspreekt voorgaand onderzoek. Voor de klinische praktijk is het nog onduidelijk hoe ouders en peuters met een lagere zelfcontrole geadviseerd kunnen worden. Voor de wetenschap nodigt dit uit voor vervolgonderzoek.

Referenties

- Adkison-Johnson, C., Terpstra, J., Burgos, J., & Payne, E. D. (2016). African american child discipline: Differences between mothers and fathers. *Family Court Review*, *54*, 203-220. doi:10.1111/fcre.12214
- Allen, P., Bennet, K., & Heritage, B. (2014). *SPSS statistics version 22. A practical guide*. South Melbourne, Australia: Cengage Learning.
- Beaver, K. M., Ratchford, M., & Ferguson, C. J. (2009). Evidence of genetic and environmental effects on the development of low self-control. *Criminal Justice and Behavior*, *36*, 1158-1172. doi:10.1177/0093854809342859
- Bridgett, D. J., Burt, N. M., Edwards, E. S., & Deater-Deckard, K. (2015). Intergenerational transmission of self-regulation: A multidisciplinary review and integrative conceptual framework. *Psychological Bulletin*, *141*, 602-654. doi:10.1037/a0038662
- Bridgett, D. J., Burt, N. M., Laake, L. M., & Oddi, K. B. (2013). Maternal self-regulation, relationship adjustment, and home chaos: Contributions to infant negative emotionality. *Infant Behavior and Development*, *36*, 534-547. doi:10.1016/j.infbeh.2013.04.004
- Bridgett, D. J., Gartstein, M. A., Putnam, S. P., Lance, K. O., Iddins, E., Waits, R., . . . Lee, L. (2011). Emerging effortful control in toddlerhood: The role of infant orienting/regulation, maternal effortful control, and maternal time spent in caregiving activities. *Infant Behavior and Development*, *34*, 189-199. doi:10.1016/j.infbeh.2010.12.008
- Bridgett, D. J., Gartstein, M. A., Putnam, S. P., McKay, T., Iddins, E., Robertson, C., . . . Rittmueller, A. (2009). Maternal and contextual influences and the effect of temperament development during infancy on parenting in toddlerhood. *Infant Behavior and Development*, *32*, 103-116. doi:10.1016/j.infbeh.2008.10.007
- Deary, I. J., Johnson, W., & Houlihan, L. M. (2009) Genetic foundations of human intelligence. *Human Genetics*, *126*, 215-232. doi:10.1007/s00439-009-0655-4
- Duckworth, A. L., Tsukayama, E., & Geier, A. B. (2010). Self-controlled children stay leaner in the transition to adolescence. *Appetite*, *54*, 304-308. doi:10.1016/j.appet.2009.11.016
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using ibm spss statistics*. Londen: SAGE Publications.
- Finkenauer, C., Engels, R., & Baumeister, R. (2010). Parenting behaviour and adolescent behavioural and emotional problems: The role of self-control. *International Journal of Behavioral Development*, *29*(1), 58-69. doi:10.1080/01650250444000333

- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Hay, C. (2006). Parenting, self-control, and delinquency: A test of self-control theory. *Criminology*, *39*, 707-736. doi:10.1111/j.1745-9125.2001.tb00938.x
- Hayes, A. F., & Preacher, K. J. (2014). Statistical mediation analysis with a multicategorical independent variable. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, *67*, 451-470. doi:10.1111/bmsp.12028
- Hofmann, W., Friese, M., & Strack, F. (2009). Impulse and self-control from a dual-systems perspective. *Perspectives on Psychological Science*, *4*, 162-176. doi:10.1111/j.1745-6924.2009.01116.x
- Kochanska, G., Murray, K. T., & Harlan, E. T. (2000). Effortful control in early childhood: Continuity and change, antecedents, and implications for social development. *Developmental Psychology*, *36*, 220-232. doi:10.1037/0012-1649.36.2.220
- Kopp, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology*, *18*, 199-214. doi:10.1037/0012-1649.18.2.199
- LeCuyer, E., & Houck, G. M. (2006). Maternal limit-setting in toddlerhood: Socialization strategies for the development of self-regulation. *Infant Mental Health Journal*, *27*, 344-370. doi:10.1002/imhj.20096
- Manfra, L., Davis, K. D., Ducenne, L., & Winsler, A. (2014). Preschoolers' motor and verbal self-control strategies during a resistance-to-temptation task. *The Journal of Genetic Psychology*, *175*, 332-345. doi:10.1080/00221325.2014.917067
- Meldrum, R. C., Petkovsek, M. A., Boutwell, B. B., & Young, J. T. N. (2017). Reassessing the relationship between general intelligence and self-control in childhood. *Intelligence*, *60*, 1-9. doi:10.1016/j.intell.2016.10.005
- Moffitt, T. E., Arseneault, L., Belsky, D., Dickson, N., Hancox, R. J., Harrington, H., . . . Caspi, A. (2011). A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *108*, 2693-2698. doi:10.1073/pnas.1010076108
- Mulder, H., Ravenswaaij, H., van, Verhagen, J., Moerbeek, M., & Leseman, P. P. M. (2019). The process of early self-control: An observational study in two- and three-year-olds. *Metacognition and Learning*, *14*, 239-264. doi:10.1007/s11409-019-09199-3
- Neuman, W. L. (2014). *Understanding research*. Edinburgh Gate: Pearson Education.

- Nofziger, S. (2008). The “cause” of low self-control: The influence of maternal self-control. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 45*, 191-224.
doi:10.1177/0022427807313708
- Putnam, S. P., Spritz, B. L., & Stifter, C. A. (2002). Mother-child coregulation during delay of gratification at 30 months. *Infancy, 3*, 209-225. doi:10.1207/S15327078IN0302_6
- Reiss, D., Neiderhiser, J. M., Hetherington, E. M., & Plomin, R. (2000). *The relationship code: Deciphering genetic and social influences on adolescent development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rutter, M. (2006). *Genes and behavior: Nature-nurture interplay explained*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Schlam, T. R., Wilson, N. L., Shoda, Y., Mischel, W., & Ayduk, O. (2013). Preschoolers' delay of gratification predicts their body mass 30 years later. *Journal of Pediatrics, 162*, 90-93. doi:10.1016/j.jpeds.2012.06.049
- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2008). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality, 72*, 271-324. doi:10.1111/j.0022-3506.2004.00263.x
- Vaughn, B. E., Kopp, C. B., Krakow, J. B., Johnson, K., & Schwartz, S. S. (1986). Process analyses of the behavior of very young children in delay tasks. *Developmental Psychology, 22*, 752-759. doi:10.1037/0012-1649.22.6.752
- Verhoeven, M., Baar, A., van, Deković, M., & Boddien, D. (2010). The development of a comprehensive early childhood parenting questionnaire (cecpaq). Unpublished manuscript.
- Verhoeven, M., Deković, M., Boddien, D., & Baar, A. L. van (2017). Development and initial validation of the comprehensive early childhood parenting questionnaire (cecpaq) for parents of 1-4 year-olds. *European Journal of Developmental Psychology, 14*, 233-247. doi:10.1080/17405629.2016.1182017
- Wilson, A. C., Lengua, L. J., Tininenko, J., Taylor, A., & Trancik, A. (2009). Physiological profiles during delay of gratification: Associations with emotionality, self-regulation, and adjustment problems. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*, 780-790. doi:10.1016/j.appdev.2009.05.002